

Handlingsplan

Handlingsplan for inkluderende barnehagemiljø

Namsos kommune
2021

Sammen
skaper vi
muligheter

Innhold

Innhold	2
Innledning.....	3
Lov om barnehager	4
Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø	4
Formålet med handlingsplanen.....	5
Personalet i barnehagene som gode rollemodeller	6
Aktive og anerkjennende voksne	6
Leken	6
Raus og tydelig	6
Varme mennesker – faglig best.....	6
Når voksne mobber eller opptrer krenkende	7
Leken er viktig for trivsel og vennskspsrelasjoner	7
Foreldresamarbeid	8
Vedlegg.....	10
Vedlegg 1: Rutine for forebygging av krenkelser i barnehagen	10
Vedlegg 2: Tiltaksplan dersom krenkelser skjer i barnehagen.....	11
Vedlegg 3: Referat fra møte dersom mobbing skjer i barnehagen.....	12
Vedlegg 4: Barnehagens psykososiale læringsmiljø	13
Vedlegg 5: De voksnes relasjoner til barna.....	14

Innledning

Barnehageloven sier at «Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap.» (Barnehageloven §1 Formål)

Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering. Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017) påpeker at i barnehagen skal barna få oppleve seg selv som verdifulle, få venner og bidra til et sosialt fellesskap.

Ifølge FNs Barnekonvensjon har barn og unge rett til utvikling, medvirkning, ikke-diskriminering, omsorg, beskyttelse og selvrealisering. Alle barn og unge har rett til et oppvekst- og læringsmiljø uten mobbing. Mobbing svekker disse rettighetene. De siste årene vært det vært et økt fokus på mobbing i barnehager. Bruk av ordet «mobbing» i forhold til barn under skolepliktig alder har møtt motstand, men er nå et innarbeidet begrep også i barnehagen.

I stortingsproposisjon L 96 (2019-2020) foreslår departementet å lovfeste at barnehagen ikke skal godta krenkelser som for eksempel mobbing, utestenging, trakassering, diskriminering og vold, og at de som arbeider i barnehagen skal ha plikt til å gripe inn ved slike krenkelser. Departementet foreslår å lovfeste at barnehagen skal forebygge at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Departementet foreslår å lovfeste en aktivitetsplikt som skal sikre at barnehagen handler raskt og riktig når et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det og at de skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styrer skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ny lov om barnehager som trådte i kraft 01.01.2021 skal sikre at barnas rett til et inkluderende barnehagemiljø ivaretas.

Lov om barnehager

Kapitlet VIII i Ny Lov om barnehager som trådte i kraft 01.01.2021 omhandler psykososialt barnehagemiljø:

Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø

§ 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering. Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- *a) hvilke problemer tiltakene skal løse*
- *b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt*
- *c) når tiltakene skal gjennomføres*
- *d) hvem som skal gjennomføre tiltakene*
- *e) når tiltakene skal evalueres.*

§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Formålet med handlingsplanen

Handlingsplanen skal sikre at alle barnehager i Namsos arbeider systematisk med å forebygge, avdekke og håndtere mobbing og annen krenkende atferd, jf. intensjonene i §§ 41, 42 og 43 i Lov om barnehager. Barn i barnehagene i Namsos skal ikke bli utsatt for krenkelser som for eksempel mobbing, utestenging, trakassering, diskriminering og vold. Handlingsplanen skal gi kunnskap om ulike former for krenkelse og sette fokus på forebyggende arbeid i barnehagen.

Planen skal bidra til at krenkelser avdekkes og sikre at barnehagen har rutiner for håndtering av mobbing og andre krenkelser. Plikten til å sette inn tiltak varer inntil barnet har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Det innebærer at barnehagens plikt løper så lenge barnet opplever at barnehagemiljøet ikke er trygt og godt.

Planens vedlegg inneholder rutinebeskrivelser og dokumenter for videre arbeid i barnehagen.

Barnehagen skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. (Barnehageloven §1 Formål)

Personalet i barnehagene som gode rollemodeller

Personalet skal få opplæring og oppfølging i kapittel 8 i Lov om barnehager. Personalet har ansvar for å skape en trygg og god arena for lek og læring i barnehagen der det er lov å prøve og feile uten å bli behandlet på en dårlig måte. Et godt arbeidsmiljø for alle ansatte er viktig for at alle skal kunne yte sitt beste sammen med barna.

Aktive og anerkjennende voksne

Barn har rett til å oppleve aktive voksne som ser hvert enkelt barn, tar seg tid til å lytte, bryr seg og gir omsorg. Alle barna skal bli møtt med anerkjennelse og en opplevelse av å bli tatt på alvor.

Leken

Personalet skal ha kompetanse om lek, være bevisst sin voksenrolle og opptre slik at det alltid er barna og deres lek som er i fokus. De skal til enhver tid være til stede, observere og vurdere behovet for egen deltagelse. Aktive voksne skal noen ganger delta i barnas lek, mens andre ganger skal de ha en tilbaketrasket rolle.

Raus og tydelig

Rause og tydelige voksne er en viktig forutsetning for å skape et varmt og inkluderende sosialt miljø hvor barna er aktive deltakere. Som gode rollemodeller skal personalet legge til rette for at barn får utvikle sosial kompetanse, erfare og lære gode relasjoner. Personalet skal være tydelig i forhold til grenser og hva som ansees som akseptabel adferd relatert til nulltoleranse mot mobbing og andre krenkelser. Barns relasjoner er voksnes ansvar.

Varme mennesker – faglig best

God relasjons-kompetanse og refleksjon rundt egen relasjon til barna er viktig. Voksne ansatte som er anerkjennende, tydelige og bevisst sine handlinger er gode rollemodeller. De bidrar til at barna får tro på seg selv, og rom til å vokse og utvikle seg til å bli den beste utgaven av seg selv. Et nært og godt samspill er fundamentet for å kunne formidle verdier og holdninger til det enkelte barn og til barn i grupper. Arbeidet som gjøres må ha en faglig forankring, og personalet må ha kompetanse om barns utvikling og hva som bidrar til et godt og utviklende læringsmiljø for barn.

Når voksne mobber eller opptrer krenkende

Voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter til å møte og forstå barn har stor betydning. Barns opplevelse av hvordan de blir møtt, sett og respektert av sine omgivelser har betydning, både i et her-og-nå-perspektiv og et framtidsperspektiv.

Kunnskap og bevissthet rundt egen væremåte og rollemodellfunksjon er viktig. Barn kan oppleve forskjellsbehandling i måten den voksne møter dem på, snakker med dem og inkluderer dem i aktiviteter. Barn skjønner raskt når noen foretrekkes framfor andre. Bruk av ord, kallenavn eller å kalle barn dumme ting er eksempler på verbal mobbing.

Bruk av ironi eller latterliggjøring skader barns selvbilde og kan gjøre barnehagedagen utrygg og utrivelig for den enkelte. Det kan også være svært ødeleggende for miljøet i gruppa som helhet. Måten vi er på og snakker med og til barn på, har derfor stor betydning for hvordan de oppfatter seg selv i samspill med sine omgivelser. Dette er erfaringer som de tar med seg og bruker i den videre formingen av sitt eget bilde av seg selv.

Ansatte har en plikt til å varsle styrer/ virksomhetsleder barnehage hvis de opplever at andre ansatte mobber/krenker et barn.

Leken er viktig for trivsel og vennsksapsrelasjoner

Lek og vennsksapsrelasjoner er viktig for barns trivsel og forebygger mobbing i barnehagen. For å forstå ulike former for krenkelser i barnehagen, og iverksette tiltak i det forebyggende arbeidet, må personalet ha kunnskap om lek og vennskap.

Lek og vennskap, og opplevelsen av å være en del av et fellesskap er viktig for alle barn. Vennskspsforhold kan være en beskyttende faktor i forhold til krenkelser, og det er derfor viktig å ha fokus på lek og vennerelasjoner. Barns adferd kan være medvirkende til om de blir valgt eller ikke valgt til lek.

Et av barndommens særpreg er samspill i lek, der initiativ, fantasi og engasjement kan finne sted. Leken skal ha en framtreddende plass i barnehagen fordi den har en særlig egenverdi og er en viktig del av barnekulturen. Et trygt og inkluderende miljø i barnehagen er grunnleggende for at barn utfolder seg i lek.

Lek er selve grunnstammen i alle aktiviteter i barnehagen. De voksne må tilrettelegge for både barnas frie lek og voksenstyrt lek og aktivitet. All læring i barnehagen skal ha en leken tilnærming, og personalet må stimulere til et allsidig og godt lekemiljø.

De voksne i barnehagen må hjelpe barna til å etablere nye vennerelasjoner og bevare gryende eller etablert vennskap. Vennskap bidrar til en følelse av deltakelse og fellesskap som igjen bidrar til positiv selvfølelse. Å tilhøre en gruppe gir barn trygghet og sosial tilknytning. Opplevelser sammen med andre barn kan være veien inn i nye vennskap. Å etablere vennskap og opprettholde dem er en viktig faktor i sosialisering- og dannelsingsprosessen og en forebyggende faktor mot uheldig og negativ utvikling.

Foreldresamarbeid

Barnehagen ønsker et nært samarbeid og god dialog med foreldre, preget av åpenhet og likeverd. Dersom barnehagen får mistanke om at det forekommer utestenging eller mobbing eller andre krenkelser i barnehagen skal foreldrene involveres. Det er også viktig at foreldre melder fra til barnehagen dersom de opplever utestengelse og mobbing av barn.

Dersom foreldre mistenker eller kjenner til mistriksel eller mobbing i barnehagen oppfordres foreldre til å ta kontakt og informere pedagogisk leder eller styrer i barnehagen. Barnehagen og barnets hjem har et felles ansvar for å forebygge mobbing og andre krenkelser. Det må være en lav terskel for å melde fra til barnehagen dersom foreldre opplever endret adferd eller mistriksel hos barnet eller andre barn.

Dette kan foreldre forvente fra barnehagene:

- Foreldrene får informasjon om hvordan barnehagen arbeider for å forebygge alle former for krenkelse.
- Vennskap, mobbing og andre former for krenkelse blir tatt opp i foreldresamtalene.
- Foreldrene blir møtt og tatt på alvor dersom foreldrene melder fra om bekymring.
- Barnehagen tar kontakt samme dag dersom personalet opplever at ditt barn har blitt utsatt for eller har forårsaket en uønsket hendelse.
- Barnehagen tar kontakt dersom atferden til barnet vekker bekymring.
- Foreldrene skal oppleve å bli sett, hørt og inkludert i barnehages arbeid.
- Barnehagen setter i gang prosedyren om krenkelse skjer, og det blir skrevet referat fra møtene.

Dette forventer barnehagen fra foreldrene:

- Foreldre kontakter pedagogisk leder eller styrer og ber om en samtale for å snakke om deres uro. Det samme gjelder om foreldre er urolig for at deres barn har en atferd som kan påvirke samspillet med andre barn negativt.
- Foreldre melder fra om man opplever at andres barn blir mobbet/krenket.
- Foreldre er varsomme med hva som blir sagt mens barna hører på, foreldre er viktige rollemodeller.
- Foreldre snakker positivt hjemme om barnehagen, de ansatte, de andre barna i barnehagen og deres foreldre.

Vedlegg

Vedlegg 1: Rutine for forebygging av krenkelser i barnehagen

Tiltak	Ansvar	Dato
Barnehagen gjennomgår handlingsplanen, drøfter og dokumenterer planens betydning for barnehagens innhold og hvordan den skal implementeres og inngå som del av det daglige arbeidet.	Styrer	Ved barnehagestart
Opplæring og informasjon til alle nyansatte om «Handlingsplan mot mobbing i barnehagen».	Styrer/ped.leder	Ved ansettelse
Personalet arbeider i tråd med barnehagens visjon og verdier og i tråd med handlingsplan for inkluderende barnehagemiljø.	Styrer	Hvert kvartal
Barn og foreldre informeres om vår handlingsplan for inkluderende barnehagemiljø i barnehagen.	Styrer	Årlig (SU og foreldremøte)
Barnehagen vurderer det psykososiale læringsmiljøet (sjekkliste).	Styrer	Årlig
Personalet vurderer relasjonen til barna (sjekkliste).	Styrer/alle	Årlig
Barnehagen jobber systematisk, slik at dette er synlig i barnehagens praksis. Barnehagen evaluerer arbeidet jevnlig.	Styrer/ ped.leder/alle	Hvert kvartal
Personalet har et bevisst fokus på og kunnskap om betydningen av egen væremåte og samarbeidsklimaet i personalgruppa.	Styrer	Kontinuerlig
Barnehagen har gode rutiner for oppfølging av barns trivsel og utvikling. Alle ansatte har et ansvar for å følge med på hvordan barn har det. Alle ansatte har en plikt til å gripe inn, hvis et barn ikke har det bra.	Ped.leder/styrer	Jevnlig
Foreldrene involveres og deltar i arbeidet om forebygging av mobbing i barnehagen. Dette er tema på foreldremøter, møte i samarbeidsutvalget og på foreldresamtaler etc	Styrer, ped.leder	Kontinuerlig 1 gang i halvåret

Vedlegg 2: Tiltaksplan dersom krenkelser skjer i barnehagen

- Det skal gripes inn og tiltak skal igangsettes umiddelbart straks krenkelser avdekkes. Denne aktivitetsplikten gjelder for alle ansatte i barnehagen.
- Det skal skrives referat fra alle møter.

Avviksmelding gis til styrer	Ansvar	Gjennomført Sign. og dato
Personalet Dersom krenkelse er oppdaget skal ped.leder og styrer informeres. Den som har observert krenkelse/mobbing skal beskrive så konkret som mulig.	Den som oppdager krenkelse/mobbing	
De ansatte på avd. (evt. hele barnehagen) informeres.	Ped.leder på sin gruppe. Styrer har overordnet ansvar	
Personalet vurderer og undersøker hvilke faktorer som er årsak til hendelsen og hva som bidrar til de uønskede hendelsene (evt. gjentas).	Ped.leder	
Faktorer endres og tiltak settes i gang ut ifra undersøkelse og refleksjon i personalgruppen rundt hva som er årsak. Tiltaksplaner lages både for krenker/mobber og den som blir krenket/mobbet.	Ped.leder	
Vurdere behov for bistand fra andre.	Ped.leder / styrer	
Tiltaksplanen skal konkret beskrive: -hvilke problemer som skal løses -hva barnehagen (i samarbeid med barn og foreldre) har planlagt -når tiltakene skal gjennomføres -hvem som skal gjennomføre tiltakene -når tiltakene skal evalueres Gjerne: referat fra samtaler med barn og foreldre og barnehagens egen vurdering.	Styrer/ped.leder	
Barna Snakk med de aktuelle barna om det som har skjedd.	Pedagogisk leder	
Be barna komme med forslag til hva som kan gjøres med situasjonen.	Ped.leder	
Sammenfatt barnas forslag med det personalet har kommet frem til.	Ped.leder	
Foresatte • Informere foreldrene • Foresatte til den som blir mobbet og til den/de som mobber innkalles til et møte der de blir informert og tatt med på råd. (Situasjonsavhengig)	Pedagogisk leder på aktuell avdeling. Styrer er overordnet ansvarlig.	
Evaluering Evaluer etter 1 mnd. • Samtale med barna. • Skriftlig informasjon eller samtale med foreldrene. • Eventuelt videre tiltak. Ny evaluering etter 3 mnd., evt. videre tiltak.	Pedagogisk leder på aktuell avdeling. Styrer er overordnet ansvarlig.	

Vedlegg 3: Referat fra møte dersom mobbing skjer i barnehagen

Dato:

Tilstede på møtet:

Dato for oppfølgingsmøte:

Skjemaet skal oppbevares i barnets mappe (evt. kopi til foreldre).

Saksbeskrivelse	Faktorer / tiltak	Ansvar

Dato/Underskrift

Dato/Underskrift foreldre

Vedlegg 4: Barnehagens psykososiale læringsmiljø

SJEKKLISTE

Brukes som egenrefleksjon og videre refleksjon i personalgruppen

Spørsmål	Egen refleksjon
Er barnehagens leke- og læringsmiljø preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse og varme, eller preges det av mye erting og kritiske kommentarer til og om hverandre?	
Er barnehagens miljø i hovedsak inkluderende, eller preges det ofte av at barn ekskluderes?	
Er samspillet barna imellom preget av sosiale hierarkier, eller av likeverdighet av hvem som bestemmer og hvem som får være i lek og gruppeaktiviteter?	
Har barnehagen en trygg og god tone preget av humor, spontanitet og glede over hverandres mestring, eller er miljøet preget av prestasjonskrav og konkurrerende holdninger mellom barna?	
Hvordan preges hverdagen til barna av lekende læring, samspill og mestring?	
Har vår barnehage et stimulerende leke- og læringsmiljø med tilstedeværende voksne som støtter og videreutvikler barnas lek ved behov?	
Har alle barna lekekompetanse?	
Har alle barna en venn?	
Har barna erfaring i å mestre uenighet og konflikter seg imellom?	
Trives barna i vår barnehage?	

Vedlegg 5: De voksnes relasjoner til barna

SJEKKLISTE

Brukes som egenrefleksjon og videre refleksjon i personalgruppen

Spørsmål	Egen refleksjon
Er jeg en god rollemodell for barna?	
Er jeg anerkjennende og støttende i forhold til alle barnas initiativ?	
Er mitt samspill med barna preget av dialog med åpne spørsmål, eller er det mer beskjeder og kontroll mot enkelte av barna?	
Ser jeg alle barn, eller er det noen som blir oversett?	
Er det noen barn i barnehagen som etter de slutter i barnehagen vil si at jeg ikke likte de?	
Er det noen barn jeg stadig gir positiv oppmerksomhet, mens andre i hovedsak får mer negativ oppmerksomhet?	
Er det lettere å tro på bestemte barns forklaringer i konflikter enn andres?	
Griper jeg inn og veileder i konflikter/utestenging, eller er det noen ganger jeg bare overser det?	
Tar jeg kontakt med alle barna, eller er det noen jeg alltid velger / unngår?	
Har jeg større tålmodighet med enkelte barn enn andre?	
Er jeg bevisst forskjellen på humor og ironi?	

Sammen skaper vi muligheter

E-post:

postmottak@namsos.kommune.no

Tlf. sentralbord:

74 21 71 00

Postadresse:

Stavarvegen 2, 7856 JØA

Besøksadresse:

Abel Margrethe Meyers gt 12, Namsos (Samfunnshuset)

Hjemmeside:

namsos.kommune.no